

קול קורא
'מארג'-
רשות מקדמת גיל רך

רקע

שנות החיים הראשונות הן תקופה מכרעת בהתפתחות הקוגניטיבית, הרגשית והחברתית של האדם. איכות החינוך-טיפול בגילאי לידה עד שלוש משפיעה באופן עמוק על מסלולי ההתפתחות ועל יכולת המערכת לצמצם פערים חברתיים והתפתחותיים כבר בשלבים המוקדמים של החיים[1]. המחקר הכלכלי בישראל ובעולם מצביע בעקביות על עיקרון ברור: השקעה באיכות החינוך-טיפול בגיל הינקות מניבה את התשואה הגבוהה ביותר בהשוואה להשקעה בשלבים מאוחרים יותר במערכת החינוך[2].

בישראל חיים כ-540,000 ילדים בגילאי לידה עד 3, ורק כ-35% מהם שוהים במסגרות הנמצאות תחת חוק הפיקוח. יתר הילדים (כ-65%) שוהים בבית או במסגרות שאינן תחת חוק הפיקוח, ולכן חלק משמעותי מהצוותים במסגרות אלו אינו מקבל הכשרה מקצועית סדורה או תהליכי פיתוח מקצועי. **פעוטות בישראל שוהים במסגרות חינוך-טיפול כ-8 שעות ביום בממוצע, ולכן לאיכות המסגרת יש השפעה מכרעת על התפתחותם.** חשוב להדגיש כי עצם השהות במסגרת אינה מבטיחה תרומה להתפתחות ולצמצום פערים – ההשפעה תלויה באיכות החינוך-טיפול, בקשר עם ההורים, ברמת ההכשרה של הצוותים, בליווי המקצועי, ובסביבת הלמידה.

על רקע זה, מתחדד תפקידה של הרשות המקומית כגורם האמון על כלל הילדים בגיל הרך בתחומה. לרשות המקומית היכרות ייחודית עם מאפייני האוכלוסייה המקומית, צרכי המשפחות, מוקדי הסיכון והמשאבים הקיימים, ולכן היא בעלת יכולת לתכלל את כלל השירותים והמענים הנדרשים לילדים ולהורים. כיום, חלק משמעותי מהפעוטות שוהים במסגרות שאינן תחת פיקוח משרד החינוך או משרד העבודה, ולכן אינם נכללים במערך השירותים, הליווי והבקרה הקיים. מצב זה מחייב מעבר מתפיסה מצומצמת לתפיסה מערכתית, הרואה ברשות המקומית גורם אחראי על כלל הילדים בגילאי לידה עד 3, ללא תלות בסוג המסגרת שבה הם שוהים. תפיסה זו עולה בקנה אחד עם תפיסת משרד החינוך ועם הגדרת התפקיד של מנהלת לידה עד שלוש. המעורבות של בכירים ברשות ובהם מנהלי אגפים, מסייעת לביסוס תפיסה מערכתית ורוחבית ברשות.

המרכז לשלטון מקומי ו'ראשית קידום הגיל הרך בע"מ (חל"צ)' (מיסודה של יד הנדיב) מזמינים רשויות מקומיות להגיש הצעות לתכניות עבודה שמטרתן שיפור איכות החינוך-טיפול במסגרות ביתיות שאינן תחת חוק הפיקוח לגילאי לידה עד 3 הפועלות בתחומי הרשות.

1. שוחט ואח', תכנית התפתחותית לחינוך וטיפול בגיל הרך, זרוע העבודה במשרד הכלכלה, הג'וינט ואונ' בר אילן 2021
2. טרכטנברג ושות', 'היפוך הפירמידה', מוסד שמואל נאמן, 2018

על הארגונים

מרכז השלטון המקומי הינו עמותה המאגדת את העיריות והמועצות המקומיות בישראל ומוסמכת לייצג את האינטרסים שלהן למול גופים ממשלתיים כגון משרדי ממשלה, כנסת, מבקר המדינה וגופים ציבוריים נוספים. המרכז משמש גוף מייעץ ממליץ ומנחה עבור הרשויות המקומיות בנושאים רוחביים הנוגעים לענייני הרשויות המקומיות ובכללם תחומי החינוך על כלל שלבי הגיל.

'ראשית' קידום הגיל הרך בע"מ (חל"צ) - פועל לפיתוח ידע יישומי ולחיזוק תחום הגיל הרך בדגש על גילאי לידה עד שלוש. הארגון מפתח התערבויות חדשניות מבוססות מחקר ומתרגם את הידע לשטח, לסטנדרטיזציה ולהמלצות למדיניות לאומית. מטרת הארגון היא לקדם צריכת ידע יישומי בקרב רשויות, ארגונים ומשרדי ממשלה, ולהבטיח עבודה מקצועית ואיכותית שמצמצמת פערים ומבטיחה תנאי התפתחות מיטביים לכל ילד.ה.

מטרות הקול קורא

הקול הקורא פונה למנהלי אגפים השואפים לבסס תפיסה מערכתית ורוחבית ברשות, ולקידום גילאי לידה עד 3 בפועל. מטרת קול קורא זה היא לאפשר לרשויות מקומיות לחזק את תחום לידה עד 3 בתחומן, לפתח מענים ייחודיים לשיפור איכות החינוך-טיפול במסגרות ביתיות שאינן תחת חוק הפיקוח, למפות את המסגרות הפועלות ברשות, ליצור קשר עם המחנכות־מטפלות ולהציע להן תמיכה מקצועית מותאמת וכן לפתח תשתיות רשותיות לזיהוי, מיפוי, ליווי ושיפור איכות החינוך-טיפול. כל זאת, בהתאם לצרכים, למאפיינים ולאתגרים המקומיים, ובמסגרת שותפות מקצועית ולמידה משותפת עם רשויות נוספות. הצטרפות למהלך תאפשר לאגף החינוך ברשויות להוות כתובת מקצועית עבור כלל ההורים ביישוב (ולא רק למסגרות המפוקחות), תוך הבטחת רצף חינוכי המונע 'הפתעות' ופערים עם כניסת הילדים לגני העירייה בגיל 3. בכך, יתבסס מעמדו של האגף כגורם האסטרטגי המתכלל והמוביל את איכות החינוך-טיפול מיומו הראשון של הילד.
השתתפות בקול הקורא מהווה הזדמנות עבור הרשות המקומית לחזק את אמון ההורים בשירותים הניתנים בגיל הרך, לשפר ולהרחיב את המענים לתושבים בתחום משמעותי זה, לצמצם פערים כבר בשלבים המוקדמים של החיים ולחזק את יכולתה של הרשות להוביל מדיניות מקומית בתחום הגיל הרך ולתת מענה רחב יותר לכלל הילדים והמשפחות בתחומה. באמצעות המהלך תוכל הרשות להוות כתובת עבור כלל המסגרות לגילאי לידה עד 3 בתחומה ולהעניק להן ליווי, הכוונה ותמיכה מקצועית.
השותפות עם המרכז לשלטון מקומי נועדה ליצור סטנדרט עבודה רשותי ורוחבי, המאפשר שינוי ארוך טווח ולא רק מענה נקודתי או פרויקט מקומי שאינו בר-קיימא.

הרשויות הזוכות יקבלו במסגרת הקול הקורא:

1. תקצוב ייעודי להפעלת התכנית ולפיתוח מענים מותאמים לצרכים המקומיים.
2. ליווי מקצועי מתמשך לאורך תהליך היישום, כולל תמיכה בהתאמת המענים, בניית תהליכי עבודה וחיזוק היכולת הרשותית.
3. תהליך הערכה ולמידה שיאפשר בחינת השפעת המהלך, הפקת לקחים ושיפור מתמיד.
4. הזדמנות להשפיע על מדיניות מערכתית באמצעות תרומה לגיבוש ידע ותובנות מהשטח, שיסייעו בקידום תשתיות ומענים בתחום הגיל הרך בכלל ובמסגרות הביתיות בפרט.

כך, הרשויות השותפות לא רק יפעילו תכנית מקומית, אלא יהיו חלק ממהלך רחב ליצירת שינוי ארוך טווח באיכות החינוך-טיפול בגילאי לידה עד 3.

רשויות שיתמידו ביישום התהליך ויובילו מהלכים משמעותיים לאורך זמן יזכו להזדמנויות המשך ייחודיות, ובהן:

- אפשרות לקבלת מענק נוסף לפיתוח תשתית נתונים רשותית בתחום לידה עד 3, שתאפשר קבלת החלטות מבוססת מידע ותכנון מדיניות ארוך טווח.
- אפשרות להצטרף לסיור לימודי מקצועי בחו"ל, להיחשף למודלים בינלאומיים מובילים וללמוד מניסיון של מערכות מתקדמות בתחום הגיל הרך.

הזדמנויות אלו נועדו לתמוך ברשויות המובילות את השינוי ולהעמיק את היכולת הרשותית לבנות מענים איכותיים, מבוססי ידע, עבור כלל הילדים והמשפחות בתחומן.

מטרת המהלך היא לסייע לרשויות מקומיות לעבור מתפיסה של טיפול נקודתי במסגרות לגישה מערכתית, שבה הרשות מכירה, מלווה ומקדמת את איכות החינוך-טיפול עבור כלל הילדים בגילאי לידה עד 3 בתחומה.

עקרונות הקול הקורא

- חיזוק תשתיות מקומיות בנות קיימא ולא מהלכים נקודתיים בלבד.
- חיבור בין עשייה בשטח, מדידה, חילוץ ידע והשפעה על מדיניות.
- מיקוד בשיפור איכות החינוך-טיפול במסגרות ביתיות שאינן תחת חוק הפיקוח.
- גמישות תכנונית: חופש לרשות לבנות תכנית עבודה מותאמת להקשר המקומי.
- שותפות בין־מגזרית ולמידה משותפת ליצירת קואליציה משותפת לקידום גיל הינקות גם ברמה הלאומית.
- הקול הקורא נועד לסייע למנהלי האגף הממונה (חינוך/ רווחה) לבסס תפיסה מערכתית ורוחבית ברשות.
- המענק אינו מיועד למימון פעילות שוטפת קיימת בלבד, אלא לפיתוח תשתיות, מענים ותהליכי עבודה חדשים או מורחבים התורמים לשיפור איכות החינוך-טיפול במסגרות הביתיות.

קהל יעד

רשויות מקומיות המעוניינות לפתח או להרחיב פעילות בתחום המסגרות הביתיות שאינן תחת חוק הפיקוח ולחזק את התשתית לתחום הינקות ברשות.

התחייבות הרשות המקומית

- מחויבות לשותפות מקצועית, ללמידה משותפת ולשקיפות בתהליכי הערכה ומדידה.
- הובלה אסטרטגית של מנהל/ת אגף החינוך: הקול הקורא פונה למנהלי אגפים השואפים לבסס תפיסה מערכתית ורוחבית ברשות. השתתפות המנהל/ת בתהליך היא תנאי לגיבוש מדיניות רשותית בת קיימא.
- מחויבות הרשות להובלת התהליך:
- מנהל/ת אגף חינוך מחוייב/ת לשני ימי למידה (בתחילת התהליך ובסיומו)
- מנהלת יחידת הגיל הרך מחוייבת לשישה מפגשים בשנה וליצירת סדירויות עם הצוות המלווה וקשב שוטף לתהליכי חילוץ הידע והלמידה
- לקחת חלק בקבוצת קידום מדיניות של רשויות מקומיות הפועלות לקידום איכות החינוך- טיפול.

רכיבי פעולה אפשריים

לצורך שיפור איכות החינוך-טיפול במסגרות שאינן תחת חוק הפיקוח נדרש מענה רשותי רב־רכיבי ומשלים. לפיכך, הרשויות מוזמנות להגיש תכנית עבודה, שבעבורה מבוקש המימון, בהתבסס על הרכיבים שלהלן - תוך התאמה למאפיינים, לצרכים ולמצב הקיים ברשות (אין חובה לכלול את כלל הרכיבים):

1. איתור מסגרות ברשות ויצירת קשר ראשוני עמן.
2. הקמה ויישום של קהילת מחנכות־מטפלות ברשות הכוללת גם את המחנכות-מטפלות מהמסגרות הביתיות.
3. פיתוח ויישום של מערך הדרכה קבוצתי למחנכות־מטפלות הפועלות במסגרות שאינן תחת חוק הפיקוח.
4. חיזוק השותפות בין הורים למחנכות- מטפלות.
5. הפעלת סל שעות להדרכה פרטנית במסגרות הביתיות.

6. פיתוח ויישום תכנית לאיתור עיכובים התפתחותיים בקרב ילדים במסגרות הביתיות.
7. בניית מנגנון עבודה רשותי בתחום לידה עד 3.
8. בניית מנגנון רצף חינוכי טיפולי במעבר בין מסגרות ובמעבר בין מסגרות לידה עד 3 לגני הילדים.

ניתן ואף רצוי להציע רכיבים נוספים, ככל שהם נותנים מענה ישיר וברור למטרת הקול הקורא – שיפור איכות החינוך-טיפול במסגרות אלו.

תהליך בחירה ומימון

- היקף התקציב המקסימלי לכל רשות מקומית לא יעלה על 80,000 ש"ח לשנת פעילות.
- התכנית תוגש ותיבנה באופן מודולרי, כך שניתן יהיה לאשר ולתקצב את כולה או חלקים ממנה בלבד, בהתאם להחלטת ועדת ההיגוי. הוועדה רשאית לבחור לתקצב רכיבים מסוימים מתוך התכנית המוצעת, בהתאם לאיכותם, להיתכנותם ולתרומתם למטרות הקול הקורא.
- את ההצעות יש להגיש עד תאריך 15.10.26.
- ועדת הגוי משותפת למרכז לשלטון המקומי ולארגון 'ראשית' תתכנס לצורך דירוג ההצעות ובחירת ההצעות הזוכות.
- ההצעות ייבחנו וייבחרו על ידי ועדת ההיגוי המשותפת. הבחירה תיעשה על בסיס איכות התכנית, בהירות המטרות, היתכנות יישומית, תרומה לשיפור איכות החינוך-טיפול ופוטנציאל ללמידה, מדידה והרחבה.
- יתרון לרשות שתעמיד מצ'ינג לתכנית העבודה המוגשת.
- הודעה רשמית על הרשויות שנבחרו תפורסם במהלך חודש נובמבר.
- במהלך חודש נובמבר יושלמו תהליכי ההתקשרות והתיאום מול הרשויות הזוכות, ומקבלי המענק ידרשו לחתום על הסכם כפי ש'ראשית' תמציא לזוכים.

הקריטריון:	פירוט:	משקל (%):
איכות התוכנית והתאמה למטרות	הצגת תוכנית עבודה בהירה הממוקדת בשיפור איכות החינוך-טיפול במסגרות שאינן תחת חוק הפיקוח. התוכנית צריכה להוכיח זיקה ישירה למטרות האסטרטגיות של הקול הקורא - מעבר מתפיסה של טיפול נקודתי לגישה מערכתית-רשותית האחראית על כלל הילדים בגילאי לידה עד 3	**30%**
הובלה אסטרטגית ומחויבות רשותית	**הובלה ישירה של מנהל/ת אגף חינוך/רווחה** לביסוס תפיסה מערכתית ורוחבית ברשות. הקצאת אנשי צוות ייעודיים ומחויבות המנהלים להשתתפות בימי למידה וקבוצות מדיניות. יינתן יתרון למכתב תמיכה מראש הרשות או המנכ"ל.	**30%**
פוטנציאל ללמידה וסקיילביליות	יכולת המודל להוות בסיס ללמידה יישומית עבור רשויות נוספות והשפעה על מדיניות לאומית. פוטנציאל המודל להתרחב ולהפוך לתשתית רשותית בת קיימא ולא כפרויקט חולף.	**20%**
מדידה, הערכה וחילוץ ידע	**מחויבות וקשב לתהליכי הערכה ומדידה** המבוצעים בליווי 'ראשית'. הצבת מדדי הצלחה ברורים בתוכנית (כגון שימוש באוצר מילים או שביעות רצון הורים) ונכונות לשיתוף בידע ותובנות מהשטח.	**15%**
משאבים ומאצ'ינג (Matching)	יתרון לרשות מקומית שתעמיד מימון משלים (מצ'ינג) לתוכנית העבודה המוגשת.	**5%**
סה"כ **100%**		

דגשים נוספים

- **מודולריות:** ועדת ההיגוי רשאית לאשר את התוכנית כולה או חלקים ממנה, בהתאם לאיכות הרכיבים השונים והיתכנותם.
- **תנאי סף:** ההצעה חייבת להתייחס לגילאי לידה עד 3 ולתחומי המיקוד שהוגדרו.
- **המשכיות:** יינתן דגש על האופן שבו התוכנית משתלבת במדיניות הכוללת של האגף ועל פוטנציאל הקיימות שלה לאחר סיום המימון.

מועד הגשה אחרון 15.10.26.